

УДК 37.018.43:004:371.3

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-8\(48\)-2109-2122](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-8(48)-2109-2122)

Паска Тарас Валерійович доктор філософії, асистент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, м. Івано-Франківськ, тел.: (0342)57-00-10, <https://orcid.org/0000-0002-4579-388X>

МОТИВАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЦИФРОВОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Анотація. Стаття присвячена теоретичному та експериментальному обґрунтуванню мотиваційного потенціалу сучасних освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі. Актуальність дослідження зумовлена глобальними трансформаціями в освіті, спричиненими цифровізацією суспільства, необхідністю оновлення освітнього процесу та викликами пандемії COVID-19, війни, нестабільності соціокультурного простору. Відтак особливого значення набуває забезпечення мотивації здобувачів освіти як чинника їхньої залученості, успішності та конкурентоспроможності.

Систематизовано теоретичні підходи до розуміння мотивації як складного психологічного явища, що визначає поведінку, спрямованість та активність у навчанні. Розглянуто сутність навчальної мотивації, її внутрішні й зовнішні чинники, роль освітніх технологій у формуванні пізнавального інтересу, відповідальності, прагнення до високих результатів. Виокремлено групи освітніх технологій – педагогічні, соціально-виховні, інформаційно-комунікаційні – з акцентом на останніх як інструменті модернізації освіти.

Проаналізовано сучасні освітні технології у цифровому середовищі: платформи Moodle, Google Workspace, Microsoft Teams; інтерактивні інструменти Edpuzzle, Kahoot, Padlet, Mentimeter; технології гейміфікації, VR/AR, мікронавчання, персоналізованого та адаптивного навчання, штучного інтелекту. Визначено їхній вплив на підвищення внутрішньої мотивації, розвиток критичного мислення, креативності, самоорганізації, забезпечення індивідуального підходу.

Представлено результати експериментального дослідження, проведеного кафедрою педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2024-2025 рр. Анкетування 80 студентів різних спеціальностей засвідчило високий і середній рівень обізнаності щодо цифрових технологій та їхнього впливу на навчальну мотивацію. Найбільш мотиваційними визнано інтерактивні платформи з елементами гейміфікації, адаптивні системи навчання, VR/AR, мікронавчання.

Обґрунтовано, що мотиваційний потенціал сучасних освітніх технологій реалізується через персоналізацію навчання, розвиток критичного мислення, самостійності й саморегуляції.

Перспективними напрямками подальших досліджень визначено інтеграцію освітніх технологій для підготовки фахівців різних спеціальностей, вплив штучного інтелекту на персоналізацію освіти, застосування VR/AR і гейміфікації для розвитку професійної мотивації.

Ключові слова: мотивація, навчальна мотивація, сучасні освітні технології, цифрове освітнє середовище, цифрові технології, мотиваційні стратегії навчання, заклади освіти, гейміфікація, цифрова освіта, штучний інтелект, цифрова грамотність.

Paska Taras Valeriiovych PhD in Pedagogy, Assistant of the Bohdan Stuparyk Department of Pedagogy and Educational Management, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk, tel: (0342)57-00-10, <https://orcid.org/0000-0002-4579-388X>

MOTIVATIONAL POTENTIAL OF MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE DIGITAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. The article is devoted to the theoretical and experimental substantiation of the motivational potential of modern educational technologies in the digital educational environment. The relevance of the study is due to global transformations in education caused by the digitalization of society, the need to update the educational process and the challenges of the COVID-19 pandemic, war, and instability of the socio-cultural space. Therefore, it is of particular importance to ensure the motivation of students as a factor in their engagement, success, and competitiveness.

Theoretical approaches to understanding motivation as a complex psychological phenomenon that determines behavior, orientation and activity in learning are systematized. The essence of educational motivation, its internal and external factors, the role of educational technologies in the formation of cognitive interest, responsibility, and the desire for high results are considered. The author distinguishes groups of educational technologies – pedagogical, social and educational, information and communication – with an emphasis on the latter as a tool for modernizing education. The article analyzes modern educational technologies in the digital environment: Moodle, Google Workspace, Microsoft Teams platforms; interactive tools Edpuzzle, Kahoot, Padlet, Mentimeter; gamification, VR/AR, microlearning, personalized and adaptive learning, artificial intelligence technologies. Their impact on increasing intrinsic motivation, developing critical thinking, creativity, self-organization, and ensuring an individual approach is determined.

The article presents the results of an experimental study conducted by the Bohdan Stuparyk Department of Pedagogy and Educational Management of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University in 2024-2025. A survey of 80 students of various specialties showed a high and medium level of awareness of digital technologies and their impact on learning motivation. Interactive platforms with elements of gamification, adaptive learning systems, VR/AR, and microlearning were recognized as the most motivating.

It is substantiated that the motivational potential of modern educational technologies is realized through the personalization of learning, the development of critical thinking, independence and self-regulation. Promising areas for further research are the integration of educational technologies for training specialists in various specialties, the impact of artificial intelligence on the personalization of education, the use of VR/AR and gamification for the development of professional motivation.

Keywords: motivation, learning motivation, modern educational technologies, digital educational environment, digital technologies, motivational learning strategies, educational institutions, gamification, digital education, artificial intelligence, digital literacy.

Постановка проблеми. На тлі глобальних викликів і трансформацій, що супроводжують розвиток цифрового суспільства, система освіти в Україні постає перед завданням глибокого оновлення змісту, форм та методів організації освітнього процесу. Впровадження цифрових освітніх технологій стало не лише вимогою часу, а й стратегічним напрямом модернізації освіти на всіх її рівнях.

Зміни, спричинені пандемією COVID-19, воєнним станом, нестабільністю освітнього середовища, актуалізували потребу в створенні гнучких, адаптивних, технологічно забезпечених умов для навчання. У таких умовах особливого значення набуває мотивація здобувачів освіти до навчальної діяльності, яка є визначальним чинником їхнього особистісного та професійного зростання, а також одним із ключових показників якості освіти загалом.

Сучасні освітні технології, зокрема інтерактивні, адаптивні, ігрові, мережеві, хмарні та мультимедійні інструменти, мають потужний потенціал для активізації пізнавальної діяльності, формування внутрішньої мотивації, зацікавлення у навчанні.

У цифровому освітньому середовищі виникають нові формати комунікації, співпраці, самонавчання, які створюють передумови для індивідуалізації та персоналізації освітньої траєкторії кожного здобувача. Однак використання цифрових технологій у мотиваційному аспекті вимагає не просто технічного опанування інструментів, а глибокого усвідомлення педагогами їхнього дидактичного, психологічного та методичного потенціалу. Постає проблема ефективного інтегрування цифрових технологій в освітній процес із метою підтримки й розвитку внутрішньої мотивації до навчання.

Попри наявність численних досліджень у сфері цифровізації освіти, залишається недостатньо розробленою саме мотиваційна складова застосування сучасних освітніх технологій.

Питання, як саме цифрові інструменти впливають на навчальну мотивацію здобувачів, які умови сприяють її посиленню, а які, навпаки, викликають втому чи зниження інтересу, потребують подальшого вивчення.

У цьому контексті виникає науково-практична проблема – необхідність осмислення мотиваційного потенціалу сучасних освітніх технологій у контексті цифрового освітнього середовища, розроблення педагогічних стратегій і технологій, які здатні не лише забезпечити доступ до знань, а й надихати до навчання, стимулювати самореалізацію та формувати позитивне ставлення до безперервного здобуття освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема мотивації в освітньому процесі посідає чільне місце у психолого-педагогічних наукових розвідках. Теоретичні основи мотивації як рушійної сили діяльності особистості висвітлено у працях Т. Голубенко, А. Квятковської, І. Кипича, І. Крамаренка, О. Ковальової, В. Корнієнка, М. Левченка, А. Мельника, Н. Родінової, Н. Скрипник, С. Феденька, В. Шкраб'юка, А. Цапка та ін. У педагогічному дискурсі важливими є погляди О. Васюк, С. Виговської, А. Виговського, які підкреслюють динамічний і багатofакторний характер навчальної мотивації.

Актуальними для нашого дослідження є також праці А. Лукіячук, О. Маєвської, Т. Чернової, О. Тіщук, які розглядають мотивацію як результат взаємодії внутрішніх і зовнішніх чинників, що стимулюють усвідомлену освітню активність. Професійну мотивацію як ціннісно-смислову спрямованість особистості вивчала О. Пінська.

Питання формування мотивації в умовах цифровізації знайшло висвітлення у працях І. Бондар, В. Марченка, Н. Морзе, О. Пометун, В. Радкевич, А. Самка, С. Сисоєвої, В. Суткового, які аналізували потенціал цифрового освітнього середовища у стимулюванні освітньої мотивації. Сучасні підходи до використання гейміфікації, проектного та соціального навчання в цифровому форматі окреслені у працях зазначених авторів.

Водночас значний внесок у розробку концептуальних засад цифрової освіти, формування цифрових компетентностей педагогів зробили О. Базелюк, О. Біляковська, В. Биков, А. Гуржій, В. Гуменний, О. Гермак, М. Єршов, Л. Колеснікова, Ю. Кравченко, Л. Мовчан, Н. Морзе, М. Пригодій, Р. Пріма, В. Радкевич, С. Сахно, А. Самко, С. Сисоєва та ін.

Зокрема, В. Биков та А. Гуржій розробили концептуальні підходи до цифрової освіти, а С. Сисоєва та В. Радкевич акцентували увагу на цифровізації професійної освіти.

Важливими також є дослідження В. Марченко, А. Єфремової, Н. Павлової щодо розуміння цифрового середовища як простору для реалізації освітніх цілей через інноваційні технології.

Попри значну увагу до проблем мотивації та цифровізації освіти, низка аспектів потребує подальшого теоретико-методологічного осмислення.

Передусім недостатньо вивченими залишаються механізми інтеграції мотиваційних стратегій у цифрове освітнє середовище саме в контексті підготовки майбутніх фахівців професійної освіти. Спостерігається брак цілісних досліджень, що б системно аналізували ефективність сучасних освітніх технологій – таких як гейміфікація, мікронавчання, VR/AR, сервіси штучного інтелекту – щодо їхнього мотиваційного впливу на здобувачів освіти. Потребує подальшого дослідження питання формування професійної мотивації в умовах персоналізованого та адаптивного навчання, що стає можливим завдяки розвитку цифрових платформ і аналітичних освітніх інструментів. Саме ці аспекти є актуальними у контексті нашої статті, що спрямована на визначення мотиваційного потенціалу сучасних освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі закладів освіти та окреслення шляхів його ефективної реалізації у професійній підготовці майбутніх фахівців.

Метою статті є обґрунтування мотиваційного потенціалу сучасних освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі закладів освіти, аналіз їх впливу на залученість і навчальну активність здобувачів освіти, а також виявлення ефективних педагогічних підходів до підвищення мотивації в умовах цифровізації освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу. Мотивація в освітньому процесі розглядається як ключова складова успішного формування активної позиції здобувачів освіти, їхнього прагнення до пізнання, досягнення високих результатів, самоактуалізації та професійного зростання. У світлі сучасних викликів, зокрема цифрової трансформації освіти, увага до мотиваційного потенціалу освітніх технологій зростає, адже саме ці інструменти здатні забезпечити нову якість взаємодії між учасниками освітнього процесу, урізноманітнити форми подання навчального матеріалу, створити простір для самореалізації та розвитку критичного мислення. Мотивація, як зазначено у «Великій українській енциклопедії», – це «психологічний чинник, що спонукає або заохочує особу до дії» [1], що у свою чергу дає змогу осмислено підійти до аналізу впливу освітніх технологій на формування освітньої мотивації.

У фаховій літературі мотивація часто трактується як сукупність внутрішніх і зовнішніх чинників, які детермінують поведінку людини, її зусилля, спрямованість на досягнення цілей. Так, В. Одинцова та О. Денисенко визначають мотивацію як «психічні явища, що стали спонуканням до виконання тієї або іншої дії, учинку, що визначають активність особистості та її спрямованість на досягнення запланованого результату» [2, с. 60]. Це визначення акцентує увагу на психологічній природі мотивації, яка формує підґрунтя для цілеспрямованої діяльності.

Науковець І. Зайченко розглядає мотивацію як «сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, що спонукають людей до діяльності і, які додають цій

діяльності спрямованість, орієнтовану на досягнення певних цінностей» [3, с. 538]. У цьому контексті важливим є й поняття «мотивування», що визначається як «процес впливу на людину з метою спонукання її до певних дій шляхом пробудження в неї певних мотивів» [3, с. 538]. Отже, освітній процес має будуватися так, щоб створювати умови для як внутрішньої, так і зовнішньої мотивації здобувачів освіти.

Дослідники С. Рябоконь, І. Ганьбергер, М. Михалків підкреслюють, що «мотивація здобувачів освіти є одним із ключових факторів, що визначає рівень навчальної активності, ставлення до освітнього процесу та академічної успішності. Вона сприяє формуванню пізнавального інтересу, розвитку самостійності, відповідальності та прагнення досягати високих результатів» [4]. Таким чином, мотивація є не лише чинником залученості, але й механізмом формування життєво необхідних компетентностей.

У контексті освіти особливу роль відіграє навчальна мотивація як системне явище, що включає низку взаємозалежних чинників. Здобувач освіти перебуває в постійному полі впливу цілей, потреб, інтересів, уподобань, зовнішніх вимог і внутрішніх установок. В. Староста та О. Попадич відзначають, що навчальна мотивація є «складною системою чинників-мотивів (цілі, потреби, інтереси, схильності, успіхи тощо), що постійно змінюються та взаємовпливають; спонукають до активного здобування знань, розвитку та формування умінь, навичок, особистісних якостей, позитивного ставлення до майбутньої професії, навколишнього світу» [5, с. 31].

Така мотивація формується внаслідок впливу як педагогічних засобів, так і цифрових інструментів, що стають дедалі популярнішими у сучасному освітньому середовищі.

У контексті нашого дослідження мотиваційний потенціал сучасних освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі розглядається як здатність таких технологій створювати умови для посилення внутрішньої та зовнішньої мотивації здобувачів освіти, формувати пізнавальний інтерес, стимулювати активність і забезпечувати високий рівень залученості до освітнього процесу.

Водночас необхідно окреслити поняття «освітні технології». У сучасній науковій літературі освітня технологія визначається як «упорядкована система дій, що призводить до гарантованого досягнення цілей освіти» [6]. Це підкреслює системний характер освітніх технологій, які включають не лише методи та прийоми, але й організаційно-управлінські рішення, спрямовані на ефективне досягнення результатів.

Дослідниця О. Янкович деталізує класифікацію освітніх технологій, виокремлюючи педагогічні, соціально-виховні та інформаційно-комунікаційні технології. Педагогічні технології охоплюють навчальні, виховні технології та технології управління, тоді як соціально-виховні передбачають діяльність працівників соціальних служб та громадських організацій. Особливе місце

займають інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), що пронизують усі інші групи й слугують інструментом модернізації освітнього процесу [7, с. 6]. Саме ІКТ виступають як інтегративний ресурс, здатний підтримувати не лише освітній процес, а й організацію діяльності, зокрема через цифрові платформи, сервіси для зворотного зв'язку, хмарні сховища, мобільні додатки тощо. Ці інструменти посилюють мотивацію за рахунок доступності, гнучкості та можливості персоналізованого навчання.

Науковці Т. Самусь, А. Геревенко, І. Островська-Бугайчук зазначають, що сучасні освітні технології «дають можливість забезпечити індивідуальний підхід до освітнього процесу, що підвищує мотивацію здобувачів освіти й покращує їхню готовність до професійної діяльності в умовах постійних змін» [8]. Це положення є важливим для розуміння того, як освітні технології можуть слугувати інструментом розвитку індивідуального потенціалу здобувачів освіти.

Дослідження М.-В. Полець підтверджує, що однією з актуальних проблем, яка негативно впливає на рівень мотивації здобувачів освіти, є недостатнє використання сучасних освітніх технологій у закладах освіти. Вчена вказує на те, що низький рівень впровадження таких технологій призводить до обмежених можливостей для активної участі студентів у освітньому процесі, а також до дефіциту індивідуалізованих підходів до навчання.

Саме такі підходи є необхідними для врахування різноманітних освітніх потреб, стилів навчання, особистісних уподобань, що, у свою чергу, є важливою умовою розвитку внутрішньої мотивації до навчання [9]. Це актуалізує потребу в системному використанні освітніх технологій, які дозволяють враховувати індивідуальні потреби здобувачів освіти у цифровому освітньому середовищі.

Концепція цифрової трансформації освіти і науки України на період до 2026 року визначає стратегічні напрями розвитку цифрового освітнього середовища, що передбачають створення якісного цифрового контенту, вдосконалення організаційних форм, методів і засобів освітнього процесу, розвиток цифрової інфраструктури та забезпечення рівного доступу до швидкісного інтернету [10].

Це передбачає системне впровадження цифрових освітніх технологій, орієнтованих на підтримку мотивації, розвиток інтересу до знань і створення умов для самостійного, осмисленого і гнучкого навчання. У такому середовищі мотивація виступає не зовнішнім фактором, а внутрішньо зумовленим компонентом, що розвивається через взаємодію з технологічними рішеннями.

Науковці В. Марченко та А. Єфремова визначають цифрове освітнє середовище як «основу для організації синхронних та асинхронних занять здобувачів освіти; використання інформаційно-цифрових, хмарних технологій для розробки педагогами контенту; розвиток дистанційної комунікації з використанням програмного забезпечення для відеозустрічей, відеоконференцій, консультацій» [11, с. 238]. Відтак, цифрове освітнє середовище не лише змінює формат організації освітнього процесу, але й створює нові можливості для

формування та розвитку навчальної мотивації через інтеграцію сучасних освітніх технологій.

Таким чином, цифрове освітнє середовище стає фундаментом для модернізації освіти, де сучасні освітні технології відіграють роль ключового інструменту мотиваційного впливу.

Сутність сучасних освітніх технологій у цифровому просторі полягає в їхній здатності поєднувати інформаційно-комунікаційні засоби, методи педагогічного впливу та організаційні форми взаємодії між педагогами й здобувачами освіти, що сприяє формуванню активної позиції учасників освітнього процесу. У цьому контексті важливою є класифікація та аналіз ключових освітніх технологій, що використовуються у цифровому середовищі. Зокрема, йдеться про цифрові платформи (Moodle, Google Workspace, ClassDojo, Microsoft Teams), які забезпечують організацію дистанційного та змішаного навчання, інтерактивні технології (Edpuzzle, Kahoot, Padlet, Mentimeter), що дозволяють урізноманітнити форми взаємодії та стимулювати когнітивний інтерес через ігрові елементи, адаптивне навчання, змішане навчання, мікронавчання, а також технології гейміфікації, віртуальної та доповненої реальності (VR/AR), що створюють нові простори для навчального досвіду.

Окремо слід виділити використання штучного інтелекту в освіті, що дозволяє не лише автоматизувати певні процеси, але й забезпечити персоналізацію освітнього процесу, адаптацію завдань до індивідуальних можливостей та потреб здобувачів освіти, прогнозування навчальних результатів. Це значно підвищує рівень мотивації завдяки врахуванню особистісних характеристик здобувачів, що створює відчуття значущості, індивідуального підходу та сприяє формуванню внутрішньої потреби у здобутті знань.

Мотиваційний потенціал цифрових освітніх технологій полягає у можливості персоналізації освітнього процесу, що досягається завдяки інструментам адаптивного навчання, аналізу освітніх даних, використанню штучного інтелекту. Персоналізація дозволяє кожному здобувачу освіти рухатися у власному темпі, обирати найбільш комфортний стиль навчання, що сприяє підвищенню внутрішньої мотивації. Крім того, технології забезпечують зворотний зв'язок у реальному часі, що допомагає здобувачам освіти оперативно отримувати оцінки, поради та рекомендації, коригувати власну освітню траєкторію.

Технології гейміфікації, які інтегруються у цифровий освітній процес через такі платформи як Kahoot, Classcraft, Quizizz, забезпечують емоційне залучення здобувачів освіти, формують змагальний дух, створюють умови для розвитку креативності, що суттєво підвищує рівень навчальної мотивації. Елементи ігровізації сприяють формуванню позитивного емоційного фону освітнього процесу, що є важливим чинником у подоланні навчальної втоми та апатії.

Ще одним важливим аспектом мотиваційного потенціалу цифрових освітніх технологій є можливість самостійного вибору темпу і форм роботи здобувачем освіти. Це забезпечує розвиток автономності та саморегуляції, які є одними з ключових характеристик самостійного навчання.

Завдяки таким платформам, як Coursera, EdX, Prometheus, створюються умови для індивідуального планування навчальної діяльності, вибору цікавих тем, а також проходження навчальних курсів у зручний для здобувача освіти час. Це сприяє формуванню внутрішньої мотивації, яка ґрунтується на особистісних потребах, інтересах та професійних прагненнях.

Прикладами інструментів, що мають високий мотиваційний вплив, можна вважати Edpuzzle, що дозволяє інтегрувати інтерактивні запитання у відеоматеріали, стимулюючи активне залучення у навчальний контент; Mentimeter, який сприяє залученню здобувачів освіти до колективного обговорення через інтерактивні опитування та візуалізації результатів у реальному часі; Padlet, що створює простір для колективної роботи та обміну ідеями. Всі ці інструменти дозволяють зробити освітній процес інтерактивним, різноманітним, насиченим, що є важливою умовою підтримки мотивації.

Додатково варто підкреслити, що мотиваційний потенціал сучасних освітніх технологій у цифровому середовищі проявляється у можливості інтеграції різних медіаформатів – тексту, відео, аудіо, анімації, віртуальної реальності. Така мультимедійність дозволяє враховувати різноманітні стилі навчання – візуальний, аудіальний, кінестетичний, що підвищує ефективність засвоєння матеріалу та формує позитивне ставлення до навчання. Це підтверджується численними дослідженнями у сфері педагогіки та психології навчання, які доводять, що мультимедійні засоби сприяють активізації когнітивних процесів, розвитку критичного мислення, здатності до аналізу та синтезу інформації.

Особливу увагу слід звернути на змішане навчання, яке поєднує традиційні очні форми з дистанційними та онлайн-компонентами. Це дозволяє зберегти переваги живого спілкування між викладачем і здобувачем освіти, одночасно використовуючи гнучкість і різноманітність цифрового середовища. Змішане навчання дозволяє оптимально поєднати індивідуальні освітні потреби з вимогами освітніх програм, що позитивно впливає на навчальну мотивацію.

Мікронавчання як одна з інноваційних форм також демонструє високий мотиваційний потенціал. Завдяки коротким, сфокусованим освітнім модулям, які орієнтовані на здобуття конкретних знань або навичок, здобувачі освіти можуть швидко досягати помітних результатів, що стимулює їх до подальшого навчання. Мікронавчання відповідає сучасним запитам молоді, які часто надають перевагу коротким, інтерактивним формам навчання у мобільних додатках чи на онлайн-платформах.

Не менш важливою є роль цифрових платформ, які забезпечують повний цикл освітнього процесу – від планування занять, організації зворотного зв'язку,

до моніторингу навчальних результатів. Наприклад, Moodle, Google Workspace, Microsoft Teams є не лише платформами для дистанційного навчання, але й інструментами, що дозволяють формувати інтерактивне середовище, підтримувати комунікацію, організовувати групову роботу, що також має вагомий вплив на мотиваційний рівень здобувачів освіти.

Нами сформовано узагальнюючу таблицю 1, яка ілюструє основні види сучасних освітніх технологій, приклади їх застосування у цифровому освітньому середовищі та відповідний мотиваційний потенціал, що сприяє підвищенню навчальної активності здобувачів освіти.

Таблиця 1

**Мотиваційний потенціал сучасних освітніх технологій
у цифровому освітньому середовищі**

Освітня технологія	Приклади платформ / інструментів	Мотиваційний потенціал
Цифрові платформи для організації освітнього процесу	Moodle, Google Workspace, Microsoft Teams	Забезпечують структурованість навчання, інтерактивність, доступність контенту у будь-який час
Інтерактивні технології	Edpuzzle, Kahoot, Padlet, Mentimeter	Формують пізнавальний інтерес, залучають до активної взаємодії, розвивають критичне мислення
Адаптивне навчання	Smart Sparrow, DreamBox Learning	Індивідуалізують освітній процес, адаптують матеріал до рівня знань здобувача
Змішане навчання	Використання комбінації онлайн та офлайн занять	Оптимізує навчальний час, поєднує переваги традиційного і дистанційного навчання
Мікронавчання	Duolingo, Coursera Short Courses	Забезпечує швидкі результати, підтримує інтерес завдяки коротким навчальним модулям
Технології гейміфікації	Classcraft, Quizizz	Стимулюють мотивацію через ігрові механіки, створюють змагальний елемент

Важливо зазначити, що у цифровому освітньому середовищі роль педагога як мотиватора та фасилітатора знань трансформується. Викладач не лише передає інформацію, але й організовує освітній простір, в якому здобувачі освіти можуть реалізовувати власний потенціал, розвивати критичне мислення, креативність, навички самоорганізації та самоконтролю. Педагогічна підтримка у вигляді постійного зворотного зв'язку, індивідуального консультування, використання сучасних цифрових інструментів відіграє визначальну роль у формуванні стійкої мотивації до навчання. Відтак, мотиваційний потенціал сучасних освітніх технологій реалізується не лише через технологічні рішення, але й через зміну ролі педагога, який має виступати куратором індивідуальної освітньої траєкторії.

З метою виявлення мотиваційного потенціалу сучасних освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі, визначення рівня їх застосування у практиці здобувачів освіти, а також з'ясування ефективності використання цифрових інструментів для підвищення мотивації до освітньої діяльності, кафедрою педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника упродовж 2024-2025 рр. було проведено експериментальне дослідження. Для реалізації поставлених завдань використано метод анкетування, яким було охоплено 80 студентів освітнього рівня бакалавр, що навчаються на спеціальностях «Професійна освіта. Цифрові технології», «Дошкільна освіта» педагогічного факультету, «Середня освіта (історія)» факультету історії, політології та міжнародних відносин, «Середня освіта (українська мова і література)», «Середня освіта (польська мова і література)» факультету філології, «Середня освіта (фізика)» фізико-технічного факультету, «Середня освіта (математика)», «Інженерія програмного забезпечення» факультету математики та інформатики. Анкета мала тему «Виявлення мотиваційного потенціалу освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі» та містила як закриті, так і відкриті питання, спрямовані на виявлення суб'єктивного досвіду студентів щодо використання цифрових інструментів та їх впливу на рівень навчальної мотивації.

Аналіз результатів анкетування засвідчив, що 49% опитаних студентів мають високий рівень обізнаності щодо сучасних освітніх технологій, що застосовуються у цифровому освітньому середовищі, 42% продемонстрували середній рівень, і лише 9% респондентів виявили низький рівень обізнаності. Це вказує на відносно добру обізнаність студентства про можливості використання цифрових ресурсів в освітньому процесі. На питання про те, які конкретні цифрові інструменти вони найчастіше використовують для організації власної освітньої діяльності, респонденти дали такі відповіді: Telegram (88%), Zoom (82%), Google Meet (75%), Classroom (70%), Viber (66%), ChatGPT (61%), Canva (54%). Менше поширеніми виявилися такі ресурси: Quizizz (37%), Kahoot (31%), Padlet (25%), Microsoft Teams (19%), Miro (14%), CapCut (12%), Moodle (9%), WordWall (8%), Discord (5%), Genial.ly (3%), інші (4%). Ці результати свідчать про домінування у використанні мобільних месенджерів та платформ для відеозустрічей, а також інтерактивних інструментів, які сприяють візуалізації та зручності роботи із контентом. Значний інтерес викликало питання щодо використання освітніх онлайн-платформ, які студенти залучають у власній освітній діяльності. Найпопулярнішими серед опитаних виявилися «Всеосвіта» (45%), «Prometheus» (19%), «EdEra» (13%), «Duolingo» (11%). Інші платформи, такі як «Дія. Цифрова Освіта» (6%), Coursera (3%), Google Digital Workshop (2%), EdX (1%), Udemu (1%), були менш затребуваними. Ця тенденція свідчить про перевагу національних освітніх платформ у порівнянні із глобальними, що може бути зумовлено мовними бар'єрами, контентною специфікою та доступністю.

З метою з'ясування, як студенти оцінюють ефективність використання цифрових технологій у своїй освітній практиці, було поставлено запитання щодо рівня їхньої ефективності. Високу ефективність використання цифрових технологій відзначили 52% респондентів, середню – 46%, низьку – лише 2%. Це вказує на позитивне сприйняття студентами цифрових інструментів як таких, що дійсно сприяють підвищенню ефективності та мотивації у освітньому процесі.

Особливо важливим було питання про те, як саме цифрові технології впливають на мотивацію студентів до навчання. 44% опитаних зазначили, що цифрові технології дозволяють краще організувати власний час та темп навчання, 38% вказали на підвищення інтересу завдяки інтерактивним формам роботи, 10% – на можливість отримувати швидкий зворотний зв'язок, а 8% наголосили на перевазі візуалізації складної інформації.

Не менш показовим є питання про види цифрових технологій, які, на думку респондентів, мають найвищий мотиваційний потенціал. Найбільше студентів віддали перевагу інтерактивним платформам з елементами гейміфікації (41%), на другому місці – адаптивні системи навчання (29%), далі – VR/AR-технології (16%) та мікронавчання (14%). Це дозволяє стверджувати, що студенти відчують потребу у різноманітних, технологічно насичених формах навчання, що сприяють їхній залученості. В останньому відкритому запитанні студенти мали можливість висловити власну думку щодо шляхів підвищення мотиваційного потенціалу цифрових технологій в освітньому процесі. Серед пропозицій найчастіше згадувались потреба у більшому використанні технологій гейміфікації, створення інтерактивних онлайн-курсів із підвищеним рівнем персоналізації, а також інтеграція хмарних сервісів для групової роботи над проектами. Частина респондентів (близько 27%) акцентувала увагу на необхідності системного розвитку цифрової грамотності як самих здобувачів освіти, так і педагогів, що дозволить ефективніше використовувати технології у освітньому процесі. Отримані результати дозволяють стверджувати, що цифрові освітні технології мають значний мотиваційний потенціал, однак його повноцінна реалізація потребує подальшого вдосконалення освітнього контенту, методик його використання та розвитку цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу.

Висновки. У межах проведеного теоретичного аналізу було з'ясовано, що мотиваційний потенціал сучасних освітніх технологій у цифровому освітньому середовищі ґрунтується на їхній здатності персоналізувати навчальний процес, створювати умови для розвитку критичного мислення, креативності, самоорганізації здобувачів освіти. Цифрові технології, такі як гейміфікація, адаптивне навчання, мікронавчання, освітні платформи та сервіси штучного інтелекту, здатні не лише урізноманітнити форми та методи роботи, але й стимулювати як внутрішню, так і зовнішню мотивацію до навчання. Водночас важливою умовою є готовність педагогів інтегрувати ці технології у практику, що потребує відповідного рівня цифрової компетентності.

Результати експериментального дослідження підтвердили наявність стійкого інтересу здобувачів освіти до використання сучасних цифрових технологій в освітньому процесі. Переважна більшість студентів позитивно оцінила вплив цифрових інструментів на підвищення мотивації до навчання, особливо в аспекті можливості самостійного планування освітньої діяльності, інтерактивних форм взаємодії, гейміфікованих підходів та швидкого зворотного зв'язку. Водночас було виявлено потребу у більш системному розвитку цифрової грамотності студентів та викладачів, що дозволить ефективніше використовувати потенціал технологій у підвищенні мотиваційного рівня.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо у поглибленому вивченні ефективності різних моделей інтеграції освітніх технологій у цифровому середовищі для студентів різних спеціальностей. Актуальним є аналіз впливу штучного інтелекту на персоналізацію освітнього процесу, розробка методик використання VR/AR у професійній підготовці, а також вивчення впливу гейміфікації на розвиток самостійності та професійної мотивації здобувачів освіти.

Література:

1. Велика українська енциклопедія. Мотивація. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%9C%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (дата звернення: 22.07.2025).
2. Одинцова В., Денисенко О. Методи стимулювання і мотивації навчальної діяльності студентів при вивченні фармакогнозії. *Медична освіта*. 2015. № 3. С. 59-62.
3. Зайченко І. Теорія і методика професійного навчання: навч. посібник. 2-е вид., доповн. і переробл. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 580 с.
4. Рябоконь С., Ганьбергер І., Михалків М. Впровадження мотиваційних технологій для підвищення академічної успішності здобувачів вищої медичної (фармацевтичної) освіти в освітньому середовищі України. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2025. № 14. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/451/330> (дата звернення: 22.07.2025).
5. Староста В., Попадич О. Мотивація навчання студентів-першокурсників. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. 2019. № 7(2). С. 28-36.
6. Інноваційні технології навчання: навч. посібн. для студ. вищих технічних навчальних закладів / кол. авторів; відп. ред. Бахтіярова Х.; наук. ред. Арістова А.; упорядн. словника Волобуєва С. Київ: НТУ, 2017. 172 с.
7. Янкович О. Освітні технології сучасних навчальних закладів: навчально-методичний посібник / О. Янкович, Ю. Беднарек, А. Анджеевська. Тернопіль: ТНПУ ім В.Гнатюка, 2015. 212 с.
8. Самусь Т., Геревенко А., Островська-Бугайчук І. Вплив сучасних освітніх технологій на підготовку фахівців у професійній освіті України. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2024. № 13. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/498/379> (дата звернення: 22.07.2025).
9. Полець М.-В. Підвищення рівня мотивації майбутніх ІТ-фахівців в закладах фахової передвищої освіти. *Академічні візії*. 2024. Вип. 32. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1170/1081> (дата звернення: 22.07.2025).
10. Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/news/kontseptsiya-tsifrovoi-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zapros hue-do-gromadskogo-obgovorennya> (дата звернення: 22.07.2025).

11. Марченко В., Єфремова А. Цифрова трансформація позашкільної освіти. *Дистанційна освіта в Україні: інноваційні, нормативно-правові, педагогічні аспекти*. 2023. № 3. С. 233-242.

References:

1. Velyka ukrainska entsyklopediia. Motyvatsiia [The Great Ukrainian Encyclopedia. Motivation]. URL: <https://vue.gov.ua/%D0%9C%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F> (access obtained: 22.07.2025) [in Ukrainian].
2. Odyntsova V., Denysenko O. (2015). Metody stymuliuvannia i motyvatsii navchalnoi diialnosti studentiv pry vyvchenni farmakohnozii [Methods of stimulation and motivation of students' learning activities in the study of pharmacognosy]. *Medychna osvita – Medical education*, 3, 59-62. [in Ukrainian].
3. Zaichenko I. (2022). *Teoriia i metodyka profesiinoho navchannia [Theory and Methods of Professional Training]*. Kyiv: Vydavnytstvo Lira-K. [in Ukrainian].
4. Riabokon S., Hanberher I., Mykhalkiv M. (2025). Vprovadzhennia motyvatsiinykh tekhnolohii dlia pidvyshchennia akademichnoi uspishnosti zdobuvachiv vyshchoi medychnoi (farmatsevtichnoi) osvity v osvitnomu seredovyshchi Ukrainy [Implementation of motivational technologies to improve the academic performance of higher medical (pharmaceutical) education students in the educational environment of Ukraine]. *Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: scientific notes*, 14. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/451/330> (access obtained: 22.07.2025) [in Ukrainian].
5. Starosta V., Popadych O. (2019). Motyvatsiia navchannia studentiv-pershokursnykiv [Motivation of learning of first-year students]. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*, 7(2), 28-36. [in Ukrainian].
6. Bakhtiarova Kh., Aristova A., Volobuieva S. (2017). *Innovatsiini tekhnolohii navchannia: navch. posibn. dlia stud. vyshchyykh tekhnichnykh navchalnykh zakladiv [Innovative teaching technologies: a textbook for students of higher technical educational institutions]*. Kyiv: NTU. [in Ukr]
7. Yankovych O. (2015). *Osvitni tekhnolohii suchasnykh navchalnykh zakladiv: navchalno-metodychnyi posibnyk [Educational technologies of modern educational institutions: a study guide]*. Ternopil: TNPU im V. Hnatiuka. [in Ukrainian].
8. Samus T., Herevenko A., Ostrovska-Buhaichuk I. (2024). Vplyv suchasnykh osvitnikh tekhnolohii na pidhotovku fakhivtsiv u profesiinii osviti Ukrainy [Influence of modern educational technologies on training of specialists in vocational education of Ukraine]. *Pedahohichna akademiia: naukovy zapysky – Pedagogical Academy: scientific notes*, 13. URL: <https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/498/379> (access obtained: 22.07.2025) [in Ukrainian].
9. Polets M.-V. (2024). Pidvyshchennia rivnia motyvatsii maibutnikh IT-fakhivtsiv v zakladakh fakhovoi peredvyshchoi osvity [Increasing the level of motivation of future IT specialists in institutions of professional higher education]. *Akademichni vizii – Academic visions*, 32. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1170/1081> (access: 22.07.2025) [in Ukr]
10. Kontsepsiia tsyfrovoy transformatsii osvity i nauky: MON zaprosuie do hromadskoho obhovorennia [The concept of digital transformation of education and science: MES invites to public discussion]. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/news/kontsepsiya-tsifrovoy-transformatsii-osviti-i-nauki-mon-zaprosuie-do-gromadskogo-obgovorennia> (access obtained: 22.07.2025) [in Ukrainian].
11. Marchenko V., Yefremova A. (2023). Tsyfrova transformatsiia pozashkilnoi osvity [Digital transformation of out-of-school education]. *Dystantsiina osvita v Ukraini: innovatsiini, normativno-pravovi, pedahohichni aspekty – Distance education in Ukraine: innovative, regulatory, pedagogical aspects*, 3, 233-242. [in Ukrainian].